

B-gruppens uppgifter

Bekanta dig med
undervisningsmaterialet
om upphovsrätt och industriella
rättigheter. (Tussitaikuri-videor
samt bildspel under ledning
av läraren.)

1. Para ihop begreppsalternativen

IP-rätter	<i>Rätt som är närstående till upphovsrätt som bland annat skyddar utövande konstnärer och producenter.</i>
Upphovsrätt	<i>Ensamrätt bland annat till en uppfinning eller ett märke, som hindrar andra från att utnyttja dessa utan tillstånd.</i>
Närstående rättighet	<i>Ensamrätt som en uppfinnare eller ett företag kan ansöka om för sin uppfinning.</i>
Moraliska rättigheter	<i>Upphovsrätt och industriella rättigheter</i>
Förfalskad produkt	<i>Kännetecknen med vilket varorna eller tjänsterna särskiljs från konkurrenternas motsvarande varor eller tjänster.</i>
Ekonomiska rättigheter	<i>Ensamrätt som skyddar produktens design.</i>
Industriell rätt	<i>En kommersiell produkt som utan tillstånd har försetts med ett annat företags varumärke eller ett varumärke som kan blandas ihop med det.</i>
Varumärke	<i>Rätt att fatta beslut om tillverkning av exemplar av verket och om att göra det tillgängligt för allmänheten.</i>
Patent	<i>Rätt att bli omnämnd som verkets upphovsperson och förbud att använda verket i samband som kränker uphovspersonen.</i>
Mönsterrätt	<i>Upphovspersonens automatiska ekonomiska och moraliska rätt till sitt verk.</i>

2. Till vilken eller vilka rättigheter anknyter nedan nämnda saker?

Para ihop: upphovsrätt, närstående rättighet, patent, varumärke, mönsterrätt, ej IP-rätt

Upphovsrätt	<i>En mobiltelefon</i>
	<i>Vind- och vattentäta sportkläder</i>
Närstående rättighet	<i>Läkemedel</i>
	<i>Ett fotografi</i>
	<i>En lagtext</i>
Varumärke	<i>Torrschampo</i>
	<i>En film</i>
Patent	<i>Ett myndighetsbeslut</i>
	<i>Ett datorspel</i>
Mönsterrätt	<i>En webbtidning</i>
	<i>Ett snabbvärmade bastuaggregat</i>
Ej IP-rätt	<i>En konsert</i>
	<i>En designmöbel</i>

3. Lista fem yrken i vilka upphovsrätt har särskilt stor betydelse.

1.

2.

3.

4.

5.

4. Kontrollera att du förstår vad industriella rättigheter innebär. Industriella rättigheter är:

5. Ringa in de yrken i vilka industriella rättigheter har särskilt stor betydelse:

fiskare

IPR-chef

matbud

industridesigner

ekonomiassistent

frisör

innovatör

konduktör

startup-företagare

varumärkeschef

bilmontör

maskiningenjör

6. Markera följande påståenden om de är R (rätt) eller F (fel).

Motivera ditt svar på strecket efter påståendet.

RÄTT ELLER FEL? MOTIVERA:

A) Industriella rättigheter kan säljas till andra.

B) Ett varumärke kan patenteras.

C) Varumärken används för att skilja ett visst företags tjänster från andra företags motsvarande tjänster.

D) Varumärket kan vara företagets mest värdefulla egendom.

E) Du kan patentera en ny idé som du har kommit på.

F) Med patent skyddas nya tekniska lösningar.

G) I Finland söks patent via Patent- och registerstyrelsen.

H) Du har formgett en ny flingskål. Du kan ansöka och få mönsterrätt till den.

I) Mönsterrätt kan endast fås av en person som har upprättat ett mönsteravtal.

J) En licens är ett tillstånd att använda till exempel ett varumärke eller en uppfinning som tillhör någon annan.

7. Frågesport: stryk under rätt svar

A. Industriell rätt gäller endast rättigheter för industriella företag eller produktionsföretag.

Sant – Osant

B. Andelen immateriella tillgångar av företagets tillgångar minskar.

Sant – Osant

C. Vad av följande hör till industriell rätt? Välj ett eller flera alternativ:

- a. Patent
- b. Mönsterrätt
- c. Varumärken
- d. Närstående rättigheter

D. Vad är piratkopiering?

- a. Systematiska intrång i upphovsrätten som genererar stora intäkter för upprätthållare av olagliga tjänster.
- b. Det kan även vara organiserad brottslighet som förknippas med också annan lagstridig verksamhet.
- c. Kopior av till exempel filmer, musik eller spel som gjorts och distribuerats utan tillstånd.

E. Vilken av följande skyddar upphovsrätt INTE?

- a. Ett datorprogram
- b. En film
- c. En koreografi
- d. En lagtext
- e. En bra idé

F. Får man kopiera ett exemplar av en bok för eget bruk?

Ja – Nej

G. Du är i färd med att ansöka om ett varumärke för en viss produkt eller tjänst. Var ansöker du om registrering av varumärket?

- a. PRS
- b. UKM
- c. FINLEX
- d. EUIPO

H. Vad skyddar designen eller en del av den för en produkt?

- a. Mönsterrätt
- b. Patent
- c. Nyttighetsmodell
- d. CE-märkning

I. Är det tillåtet att kopiera för privat bruk?

- a. Hemkopiering är tillåtet upp till ett hundra exemplar av verket
- b. Verk som skaffats från en laglig källa får kopieras och distribueras i egna offentliga kanaler i sociala medier i några exemplar.
- c. CD-skivor som lånats från bibliotek får inte kopieras.
- d. Verk skaffade från en laglig källa får kopieras i några exemplar för eget och närståendes bruk.
- e. Kopiering för privat bruk är vid behov tillåtet också från olagliga källor, såsom från P2P-nätverk.

J. Vilka är olagliga källor?

- a. Fysiska piratinspelningar.
- b. Verk som har förmedlats i P2P-nätverk utan tillstånd.
- c. Streamingtjänster som drivs utan rättsinnehavarens tillstånd.
- d. Verk som lånats på bibliotek.

K. När uppstår upphovsrätt för verket?

- a. Automatiskt när verket har skapats.
- b. När verket är tillräckligt originellt.
- c. När man har ansökt om copyright-märkning till det.

L. Vad skyddar upphovsrätten?

- a. Verkets design
- b. Originella och skapande verk
- c. Verkets idé

8. Fyll i det som saknas-uppgift

Ord: immateriella rättigheter, immaterialrätt, IP-rätt, IPR, intellektuell egendom, upphovsrätt, verk, närstående rätt, industriell rätt, patent, mönsterrätt, skyddstid, produktförfalskning, piratkopiering.

Skapande och innovativa produktioner får ofta skydd av upphovsrätten och industriell rätt. Dessa kallas ofta även med det gemensamma namnet _____, vilket är en synonym till termen _____.

En ofta använd förkortning av upphovsrätten och industriella rättigheter är _____ eller den ännu kortare förkortningen _____.

IP-rättigheter är en förkortning av den engelskspråkiga termen *intellectual property*, det vill säga _____.

_____ är ett skydd för skapande arbete. Föremål för det är ett _____, som uphovspersonen har skapat. Verk är alla litterära och konstnärliga produktioner som överskrider verkströskeln. _____ skyddar bland annat utövande konstnärer, producenter, radio- och tv-bolag och fotografer. Föremålet för skyddet, såsom ljudinspelningen eller fotografiet, behöver inte vara ett verk. _____ skyddar bland annat uppfinningar och varumärken. Till de hör bland annat _____, varumärken och _____.

IP-rätten gäller under en begränsad tid. Denna tid kallas för _____.

En kommersiell produkt som utan tillstånd har försetts med ett varumärke som tillhör någon annan är en _____. Lagstridig verksamhet där innehåll som skyddas av upphovsrätt och närstående rättighet tillverkas och distribueras utan rättsinnehavarnas tillstånd kallas för _____.

9. Para ihop rätt: Får den/det skydd av upphovsrätten eller närstående rättighet?

Ett fotografi

En dikt

En målnings motiv

Ett YouTube-klipp som du filmat själv

En procenttalsuppgift

En låttext

En matematisk formel

Karta

En konventionell beskrivande ritning

En essä som en elev skrivit i skolan

En lärobok eller en del av den

Handlingen i en bok

En målning

Ja

Nej

10. Diskussionsuppgift. Hur syns immateriella rättigheter inom din bransch?

Hitta på exempel på situationer i vilka det är viktigt att ta hänsyn till IP-rättigheter.

11. Diskussionsuppgift. I hurdana situationer använder du på din fritid kreativa verk och hur tycker du att man ska förhålla sig till deras upphovsrätt?

12. Du är på ett ståupp-evenemang och skulle vilja dela föreställningen till också andras glädje. Får du filma och dela delar av föreställningen till dina följare i sociala medier?

13. En studerande har designat och tillverkat en möbel på en formgivningkurs. På vilket sätt kan den studerande skydda produkten?

14. En studerande har utvecklat en ny innovativ produkt, som omfattar en ny teknisk lösning. Hen vill skydda den innan den lanseras på marknaden. Vad behöver göras för att skydda produkten?

15. Du har kommit på ett bra varumärke. Du planerar att använda märket under de kommande åren vid försäljningen och marknadsföringen av varorna och tjänsterna. Ta på webbplatsen www.prh.fi reda på hurdana saker man måste beakta då man registrerar ett varumärke och nämn minst fem saker som ska beaktas.

16. Hurdana upphovsrättsliga frågor kan du stöta på när du gör skolprojekt? Nämn tre omständigheter. Mer hjälp hittar du till exempel på kopiaraaittila.fi/sv/videorum

1.

2.

3.

TILLÄMPLIGA UPPGIFTER

17. Hurdana upphovsrättsliga frågor kan du stöta på när du publicera videon i sociala medier? Nämn tre omständigheter. Hjälptipps hittar du till exempel via kopiraittila.fi/sv/

1.

2.

3.

18. Bekanta dig med webbplatsen aineettomiatarinoita.fi (på finska).

Vilken nytta har man av IP-rättigheter?

Nämn vid båda punkterna minst två saker.

a) för företag

1.

2.

b) för privatpersoner

1.

2.

TILLÄMPLIGA UPPGIFTER

19. Du har på internet hittat en intressant filmwebbplats samt en märkesprodukt till ett exceptionellt förmånligt pris. Du börjar fundera på om webbplatserna verkligen är lagliga och tillförlitliga återförsäljare av produkterna.

Skriv åtminstone fem saker med hjälp av vilka du kan sträva efter att kontrollera att det inte är fråga om en olaglig filmwebbplats eller en webbutik som säljer förfalskade produkter. Motivera ditt svar på strecket efter påståendet.

*Du kan söka information till exempel i följande källor:
laillisetpalvelut.fi/sv/sa-avslojar-du-en-pirattjanst/
facq.fi/tuotevaarennokset*

1.

2.

3.

4.

5.

TILLÄMPLIGA UPPGIFTER

20. Informationssöknings- och diskussionsuppgift. Hurdana exempel hittar du på internet på brott mot IP-rätt? Sök fram en nyhet med anknytning till brott mot varumärke, upphovsrätten eller andra IP-rättigheter. Använd exempelvis sökorden "brott mot varumärke", "piratkopiering", "upphovsrättsbrott" eller "patenttvist".

Skriv eller kopiera källan till länken: _____

Hurdant brott mot rätten var det fråga om? Hittar du nyhetsartiklar om samma sak i andra källor? *Skriv eller kopiera källan till länkarna:*

Hurdana skillnader är det mellan olika källors nyhetsrapportering?

TILLÄMPLIGA UPPGIFTER

21. Tilläggsuppgift: informationssöknings- och diskussionsuppgift. Bekanta dig med webbplatsen ttvk.fi/sv/upphosvratt/krankning-av-upphovsratten.

**Hurdana påföljder kan kränkningar av upphovsrätten och andra IP-rättigheter ha?
Hurdana påföljder var det i fallet du hittade?**

**Förekom det skillnader i perspektiv i nyhetsrapporteringen från de olika källorna?
Hurdana?**

22. Tilläggsuppgift. Bekanta dig med webbplatsen aineettomiatarinoita.fi. På webbplatsen finns information om vikten av att skydda immateriell egendom för företag. Dessutom finns där korta berättelser om företag och deras produkter.

- *Välj minst två företag och se deras berättelser på YouTube för att förstå betydelsen av att skydda immateriell egendom för företag.*

- *Fundera över om skydd av immateriell egendom påverkar dig eller ett företag inom din bransch.*